

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

SPIŻARNIA

Marcelina Jarnuszkiewicz

Już starożytni Rzymianie narzekali na koszty, jakie przychodziło im ponosić na zakup żywności. Słowami, jakich wówczas przeważnie używali, były czasownik *expendere* 'wyplacić, zapłacić, wydać' i rzeczownik *expensa* 'wydatek, koszt' (najczęściej w połączeniu ze słowem *pecunia* 'pieniądze'). Te koszty, ponoszone na zakup żywności, tak się sklepiły znaczeniowo z samym pojęciem żywności i jedzenia, że już w łacinie średniowiecznej słowa *spensa*, a później *spesa* - będące kolejnymi skróceniami łacińskiego *expensa* - zaczęły oznaczać już samą żywność, pożywienie, jadło, jedzenie.

Forma *spesa* przeniknęła ze średniowiecznej łaciny do średniowiecznej niemieczyny, dając postać *spise* (współczesne niemieckie *Speise*), która z kolei przeszła dalej, do języków słowiańskich, w tym do polszczyzny.

Najwcześniejsze polskie formy to najprawdopodobniej *SPIŻA* i *ŚPIŻA*, mające ogólne znaczenie 'jedzenie, pokarm; jadło na drogę'. Do dziś w niektórych regionalnych odmianach polszczyzny utrzymała się postać *SPYŻA* 'jedzenie; pożywienie dla ludzi lub karma dla zwierząt'.

Od *SPIŻY* i *ŚPIŻY* pochodzi *SPIŻARNIA*, dawniej zwana też *ŚPIŻARNIĄ* lub *SZPIŻARNIĄ* - 'miejsce na spiżę' - nazwa specjalnego pomieszczenia w domu, służącego do przechowywania żywności. Takim pomieszczeniem mogła być albo osobna izba czy izdebka, albo drewniana skrzynia. W skrzyni takiej nie przechowywano jednak takich produktów żywnościowych, jakie dziś mamy w lodówkach, bo jedzenie przygotowywano na bieżąco. Skrzynie takie służyły do przechowywania mąki, kaszy lub nawet samego ziarna